

Hus & Himmel

At bygge huler i en legende læring om hjemmets betydning

Af Mette Berndsen, mag.art. i kunsthistorie og daglig leder Folkekirkens Skoletjeneste Frederiksværk

Kan man skabe en legende undervisning, der motiverer eleverne gennem æstetiske lære- og dannelsesprocesser ud fra en kropslig og erfaringsbaseret tilgang til emnet? Kan man lære noget om kristendommens forestilling om et sidste hjem gennem egne erfaringer med et hjem? Kan man lege sig til en forståelse af et fagligt begreb gennem vekselvirkninger mellem indtryk og udtryk – ved at bygge huler, lege en anden og besøge hinanden?

At lege fremmed med det kendte var den leg, Kierkegaard legede igen og igen, når han gendigtede bibelske fortællinger eller skrev under pseudonym og legede, at han var en anden. Hvad kan denne leg? Selve legen åbner for ny forståelse af gammelkendt stof. Men kan man overføre denne tilgang og dette greb til et kristendomsfagligt begreb som Himlen og eksperimentere med en form for legende læring i undervisningen, der tager udgangspunkt i elevernes egen livsverden?

Projektet Hus & Himmel, der er udviklet af de folkekirkelige skoletjenester i Frederiksværk, Frederiksværk og Gentofte, er et forsøg på at skabe en sådan legende læring gennem et tværfagligt arbejde med temaet »hjem« i dets hverdagslige og religiøse betydninger. Forløbet er anlagt som en sammenhængende æstetisk læreproces, struktureret gennem indtryk i form

af kunstbilleder, litterære og bibelske tekster på den ene side og så elevernes egne kropslige, sproglige og billedlige udtryk, der fortolker enten erfaringer med et hjem eller forestillinger og forståelser af, hvad et hjem er. Forløbet kickstartes med en bodystorm, hvor eleverne gennem fastfrosne kropstableauer spejler situationer som fx at komme hjem, fejre fødselsdag hjemme eller vågne op i eget hjem. Herefter følger en fælles brainstorm over andre typer af hjem og det at høre til og have hjemme eller det modsatte – hjemløshed. Hjemmet berører som eksistentielt tema alle mennesker og handler både om identitet og relationer. Et hjem er et netværk af skrevne og uskrevne regler, en levende og foranderlig minikultur, som man former og formes af. I projektet skal eleverne observere og kortlægge eget hjem. Men de skal også i mindre grupper bygge huler, der skal forestille små hjem med konstruerede regler, som skal overholdes af dem selv og hjemmets gæster. Disse diminutive kulturmøder fungerer som fordoblingsrum, hvor eleverne træder ud af sig selv, ind i en fiktiv verden. Her kan de gøre sig erfaringer med hjemmet og vende tilbage forandrede på én gang som sig selv og en anden.

»I Hus & Himmel bygges derfor bro fra menneskehuse til Guds hus ved at lade eleverne besøge den lokale kirke til en snak med præsten om forskellige og ligheder mellem egne huse og Guds hus, hushold og indretning.«

Hulebyggeriet kan udfoldes i større eller mindre skala ved at omforme et klasselokale, bibliotek eller indtage den nærliggende skov enten for en dag eller gennem projektførelsen. Legen kan her foregå på mikroniveau som pjatterier og grin, improviserede gestus og ordvekslinger, fysiske skub og glidninger, på mesoniveau i form af enten elevinitierede eller lærerstyrede aktiviteter eller på makroniveau som de rammebetingelser lovgivningen og undervisningslokalet giver af handlemuligheder.

Bevægelse i undervisningen – og åben skole

Med skolereformens lovkrav om såvel åben-skole som fagligt funderet bevægelse i undervisningen er bolden givet op til en kropsligt funderet læring, der inddrager skolens omgivelser. I Hus & Himmel bygges derfor bro fra menneskehuse til Guds hus ved at lade eleverne besøge den lokale kirke til en snak med præsten om forskelle og ligheder mellem egne huse og Guds hus, hushold og indretning. Eleverne hører om kristendommens forestilling om et sidste hjem i Himlen hos Gud og Grundtvigs himmelske boligindretning i salmen At sige verden ret farvel (DDS 538)

*O, lad mig i min sidste stund
det høre af din egen mund,
som Ånd og liv kan tale,
hvor godt der er i Himmerig,
og at du stol har sat til mig
i dine lyse sale*

Tilbage på skolen skal eleverne afslutningsvis eksperimentere med at indtage to forskellige perspektiver på Himlens indretning: »Religiøns-historikeren«, der ser, hvordan de kristne kigger op og trækker skyerne til side for Gud, der kigger rundt og overvejer Himlens indretning.

I en sådan form for legesyg stafet – mellem himmel og jord, egne erfaringer og andres forestillinger – kan man tale om forskellige æstetiske læreprocesser, der kombinerer elementer fra den frie leg med lærerstyrede aktiviteter.

»I dag er det blevet populært at tænke leg og læring sammen med henblik på at styrke børn og unges trivsel, udvikling og læring.«

Leg og læring

Der er mange teorier om legens væsen og bestemmelse som en grundform for menneskelig virksomhed, der har betydning for barnets følelsesliv, sociale evne og tænkning. Traditionelt har legen stået i modsætning til både læring og

arbejde. Den dominerende legebædagogik har i mange år værdsat børns leg som et ophøjet og urørligt dannelses- og udviklingsideal, der skulle realiseres spontant og lystfuldt i frihed fra pædagoger og lærere. I dag er det blevet populært at tænke leg og læring sammen med henblik på at styrke børn og unges trivsel, udvikling og læring i tætte koblinger mellem kunstneriske, æstetiske og didaktiske processer – mellem leg, læring og dannelse, som det for eksempel ses i to aktuelle forskningsprogrammer Legekunst (støttet af Nordeafonden) og Playful Learning (støttet af Lego). Begge ønsker at undersøge og udvikle legen i og med forskellige pædagogiske praksisser på tværs af professionshøjskoler, universiteter, kunst- og kulturliv, institutioner og skoler. Det er den samme dobbelte bevægelse mellem fri leg og en undersøgende og kropsligt funderet læring, som mange af de folkekirkelige skoletjenesters tværfaglige åbenskoletilbud er rundet af.

Litteratur

Aabenhus, Anne-Sofie og Berndsen, Mette (et. al.) (2021): *Bevægelsens betydning. En inspirationsbog til fagligt relateret bevægelse i skolens undervisning*. Fjordager.

Andersen, Morten (2012): »Fysisk indspark i en kropskold skole«, UP nr. 1.

Møller, Hasse H og Halling, Ida (red.) (2018): *Leg i skolen*. UP.

Steenhold, Jørgen Martin mf. (2013): *Leg gør os til mennesker – En antologi om legens betydning*. Forlaget 55 Nord.